

moord op de zetel naast je

De Standaard, 13 sep 07

'Romeinse tragedies' is een grensverleggende voorstelling voor het nieuwe millennium, waarbij het podium een politieke totaalervaring wordt.

Politiek wordt zo tastbaar als op de ochtend van een stembusgang

Toneelgroep Amsterdam brengt een opzienbarende marathon die drie tragedies van Shakespeare non-stop aan elkaar rijgt. De regisseur Ivo Van Hove heeft het over het leiden van een staat. Hij kiest dus niet voor de koningsdrama's; die focussen op de macht. Hij heeft het over politiek: hoe die werkt en vorm kan geven aan een maatschappij.

Tijdperk van het teveel

Verwarring bij het binnenkomen. Het publiek is vrij. En vrijheid is kiezen. Dat is niet makkelijk. Sommigen posteren zich op de schouwburgzitjes in de zaal. Zo zijn ze het gewoon. Maar je mag ook op het podium gaan zitten. Tussen de acteurs. Er zijn verhoogjes, knusse salonnetjes en desks met barkrukken. Her en der staan tv-sets. Er is een stand voor koffie en snacks. Wie honger heeft, koopt een taartpunt. We zien de actrice Chris Nietvelt bij de grime zitten, en acteur Hans Kesting in de internethoek. En... actie. Ik hoor een acteur spreken, maar moet zoeken waar hij zit. Ik zie hem op een tv-set. Maar in het echt? Aanhoudend sluipen cameraploegen rond die livebeelden schieten. In dit gewemel is het zeseneenhalf uur zoeken waar de actie zit. Wie wil, kan veel meemaken. Wie even weg is, mist een stuk. Romeinse tragedies speelt in ons tijdperk, dat van het teveel: we staan erbij en kijken er niet altijd naar.

Evolutie van de politiek

De drie tragedies volgen de chronologie van de geschiedenis. Zonder het materiaal in die richting te wurmen, schetst de marathon de evolutie van de politiek. Coriolanus is het stuk van de vechtersbaas, die louter om zijn houwdegenstijl publieke aanhang krijgt. Hij is de militaire knokker, tot in de schoot van het parlement, waar zijn stugge principes bonje veroorzaken. In het tweede stuk, Julius Caesar, is iemand aan het werk die de politieke vaardigheden in zijn genen heeft. Caesar vangt de willen en grillen van het volk en weet ze bedreven in besluiten om te zetten. Het volk heeft leiderschap nodig, maar verdraagt er ook niet té veel. De keizer wordt vermoord. In Antonius & Cleopatra zitten we in de

geopolitiek. Rome is een wereldrijk en globaliseert avant la lettre. De Arabische cultuur ontmoet de Westerse; hun leiders vliegen elkaar in de armen. Misschien is het enige minpunt dat dit deel voor het intieme liefdesdrama gaat. De geliefden hebben veel tijd nodig om zich naar hun ondergang te lijden.

The stage is the world

De scenograaf Jan Versweyveld gaf het publiek al eerder de vrijheid. In *Splendid's* van Jean Genet mocht het tussen bajesklanten rondlopen als op een walking dinner. In *Koppen* stond de zaal vol bedden. Wie kan zeggen dat hij met Warre Borgmans het bed heeft gedeeld? Deze keer werkt de ruimtelijke ingreep in de overtreffende trap. Shakespeare zei ooit: *the world is a stage*. Hij bedoelde daarmee dat het ware leven vol toneel zit, waarin iedereen zijn rol speelt. Versweyveld maakt van *the stage the world*. Op zijn podium wemelt het van de wereldgebeurtenissen. Ze zien er net zo ongekuist uit als in het echt; de media upgraden hen tot geschiedenis. En ze kunnen overal plaatsvinden. Desnoods vlak naast ons. Als dat niet het geval is, brengen de media hen zo nabij dat de geschiedenis bij ons op de schoot kruipt. De toneelillusie is hier zo ten top gedreven, dat ze zich lijkt op te heffen. Als in een internetomgeving worden de gebeurtenissen verrijkt, bijvoorbeeld met beeldmateriaal over de aanslag op John Kennedy. Ook de toneelhandeling roept herinneringen op aan de recente actualiteit. Schermutselingen in het parlement zagen we in Zuid-Korea, de afscheidsspeech van Coriolanus lijkt op die van Ayaan Hirsi Ali. De topshots van afgeslachte politici vervullen je met huiver: Pim Fortuyn lag ook zo.

Persoonlijke tragedies

Het is niet de eerste keer dat Ivo Van Hove mediatechnieken inzet. In *Caligula* liet hij de videast zo dicht inzoomen dat de gezichtsexpressie bioscoopgroot werd weergegeven. Ditmaal werkt zijn mediaploeg met streamings, split screens en journaliststudio's. Wie voor de afstandelijke blik vanuit de zaal kiest, ziet op het podium druk gedoe, met daarboven videobeelden die er de relevante feiten uit isoleren. Video en theater staan elkaar voor één keer niet in de weg. Ze hebben elkaar nodig. Op het podium zie je zowel de voorkant als de achterkant, het privéleven versus het publieke optreden. Coriolanus wordt achter de schermen bewerkt om van koers te veranderen, de samenzweerders tegen Caesar broeden er hun plannen uit. Alleen kijken we zonder reserve mee: het verborgene bestaat niet meer. Politiek laat een maatschappelijke betrokkenheid toe, wenst dat zelfs. Die wordt hier zo tastbaar als op de ochtend van een stembusgang. Politiek is mensenwerk. Soms staan zwakheden of ambities het hogere ideaal in de weg. De voorstelling bestaat uit drie tragedies. De nabijheid van het publiek heeft een impact op hun werking. Vaak schuift de tragedie een abstract dilemma naar voren, waardoor je moeizaam emotioneel geroerd raakt. Maar als tragedies, zelfs

van de orde van het fait divers, in onze persoonlijke levenssfeer doordringen, dan staan we te trillen op onze benen. Romeinse tragedies laat afrekeningen en politieke moorden naast je op de zitbank plaatsvinden. Reken maar dat het je niet onberoerd laat, zeker niet als het door zo'n supergroep als Toneelgroep Amsterdam wordt voorgeschoteld. Toneelgroep Amsterdam speelt 'Romeinse tragedies'. Op 13/9 (deel 1: 19.30 uur), 14/9 (deel 2: 19.30 uur), 15 en 16/9 (marathon: 15 uur) in Kaaitheater (ism Munt), Sainctelettesquare 20, Brussel, 02-201.59.59. Op 29/9 en 30/9 (marathon: 16 uur) in de Singel, Desguinlei 24, Antwerpen, 03-248.28.28. www.kaaitheater.be www.desingel.be

© 2007 Corelio